

3. Мастеница Е. Н. Музейная среда в формировании человека культуры / Е. Н. Мастеница // Эстетическое развитие ребенка в музейной среде и современные образовательные технологии. – СПб, 2000. – С. 51-53.
4. Прасолова Е. С. Музейная педагогика: гуманитарная парадигма / Е. С. Прасолова // Высшее образование в России. – 2000. – №1. – С. 75-83.
5. Шевнюк О. Л. Система культурологічної освіти майбутнього вчителя у вищій школі: [навчальні програми, методичні рекомендації] / О. Л. Шевнюк. – К.: НПУ, 2003. – 64 с.

Стефанюк Т.П.
Криворізький державний
педагогічний університет

ОРНАМЕНТАЛЬНІ МОТИВИ В ДЕКОРІ КОСТЮМУ

Анотація. У статті розглянуто основні орнаментальні мотиви та їх використання в декорі костюму.
Ключові слова: мотив, орнамент.

Анотация. В статье рассмотрены основные орнаментальные мотивы и их использование в декоре костюма.

Ключевые слова: мотив, орнамент.

Annotation. In the article basic ornamental reasons and their uses are considered in dekori a suit.
Key words: reason, decorative pattern.

Мета даної статті полягає у розкритті проблем пов'язаних з дизайном одягу як елементом проектної культури, спрямованого на формування нових естетичних потреб та на розвиток гармонійної особистості. Нове розуміння взаємодії людини і одягу на перший план висуває можливість самореалізації людини.

Отримані результати. У дизайні сучасного одягу присутній вплив багатьох національних культур. Звертаючись до культурних традицій різних народів, використовуючи яку-небудь деталь, елемент декору, орнаментальний мотив, крій або кольорову гаму національного костюму, дизайнер створює зовсім новий образ. Звернення дизайнерів різних країн до традицій одягу як своїх народів, так і народів інших країн викликано потребами посилення гуманістичного підходу до проектування навколишнього середовища людини.

Тому при створенні сучасного костюму важливим є використання прийомів та засобів оформлення тканин вишивкою, тасьмою, стрічками та іншим декором, притаманним народному одягу.

Форма, крій та декор костюму завжди взаємопов'язані. Народний костюм - це джерело творчої наснаги, зразок гармонійної побудови композиції костюму. Всі якості народного одягу потрібно знати та враховувати сучасним модельєрам. В різних рішеннях народного костюму ми бачимо тісний взаємозв'язок декоративних та конструктивних елементів. Вдале використання колориту та майстерність у виконанні орнаментів, аплікацій, вишивок.

За тисячоліття розвитку костюму людство вигадало багато різноманітних засобів декорування. Найбільш популярними є набійка, батік, художнє ткацтво, вишивка та ін. Застосування цих прийомів прикрашання тканин мають єдину ціль – перетворити звичайне полотно в художній витвір, донести до глядача змістовну та естетичну інформацію. У народному одязі орнамент органічно поєднувався з тим чи іншим елементом вбрання, який він прикрашав розвивав певний художній образ, вносив загальну композиційну рівновагу [2, с.159].

Характер орнаменту та принципи його побудови відіграють велику роль в композиції костюму, тому що за допомогою орнаменту можливо не лише декорувати поверхню, але й виявити форму виробу [1, с.132]. Орнамент завжди підпорядковується законам гармонії, симетрії та пропорцій. Мотив – це частина орнаменту, головний його елемент. Основу орнаментальних композицій складають добре промальовані мотиви, які можуть бути як складними так і простими. Орнаментальні композиції за своїм значенням виконують багато функцій – обрядову, символічну, утилітарну, стилістичну. Вони склалися протягом століть та були віддзеркаленням оточуючого світу [1, с.131].

Перші малюнки зображували сцени полювання, тварин, людей. Згодом зображення ускладнювались. Джерелом розвитку орнаментальних композицій була релігія. Основним культом вважався культ природи – поклоніння сонцю, вогню, землі, воді.

Про це свідчать народні назви геометричного і рослинного орнаменту – сонечка, зозулі, хмелик, човник, зірка, віконця, та ін. Орнаменти поділяють на: геометричні, рослинні, зооморфні, орнітоморфні, антропоморфні, каліграфічні, тератологічні, геральдичні та комбіновані.

Слід зазначити, що люди з давнини володіли практично усіма видами орнаменту але самі тканини довгий час залишалися однокольоровими або прикрашалися нашитими орнаментальними мотивами.

Загалом для традиційного українського костюма характерні геометричні та рослинні мотиви орнаменту. Найпростіший орнаментальний мотив – лінійно – геометричний, обумовлений технікою ткацтва.

У цілому мотиви ромба, хреста свастики, восьмипелюсткової розетки належать до найдавніших в орнаменталії не тільки українців а й багатьох інших народів світу.

Крім геометричного, значну роль у декоруванні традиційного одягу виконував рослинний орнамент. Значний декоративний ефект давало поєднання лінійно – геометричного орнаменту з мотивами ромба, хреста, трикутників. Для вишивки були характерні лінійна, шахова і вільна композиції орнаментальних мотивів, для нашитих прикрас – лінійна і вільна.

Орнаментальні мотиви компонувався у шаховому порядку, часто в ромбічній сітці. Композиція рослинних орнаментів була вільна, найчастіше букетна [2, с.156].

Аплікація – один з найдавніших видів декорування одягу, який використовується і в наші часи, це спосіб створення зображень або орнаментів шляхом нашивання або наклеювання шматочків тканини іншого кольору або фактури [3, с.42].

Важливим правилом розміщення аплікацій є золотий перетин – це співвідношення довжини та ширини. У вигляді формули таке співвідношення виглядає як 5 одиниць ширини і 8 одиниць довжини. Як основне правило для визначення розміру аплікацій можна застосовувати мінімальну формат 9 на 13 см. Максимально аплікаціями може бути вкрито не більш треті поверхні виробу. Слід зазначити, що аплікації округлої форми, завитки, та рослинні мотиви стриманих кольорів – м'які, чуттєві, романтичні. Чіткі форми з прямими гранями та сильними кольоровими контрастами, інтерпретуються як строгі та інтелектуальні. Нестандартні асиметричні та абстрактні форми асоціюються з динамічністю, активністю, молодіжним стилем. При виконанні аплікації можна застосовувати будь-які технічні прийоми – від інтарсії та клаптикової техніки до нашивання стрічок, тканин, предметів, а також вишивки. Орнамент в композиції костюма може бути не тільки у вигляді малюнка на ткани, а і як засіб декоративного оформлення одягу.

Протягом усієї історії розвитку народного одягу успадковувались й принципи розміщення оздоблення. Спочатку орнамент в костюмі мав містичне значення – прикрашаючи одяг наші предки вірили, що таким чином вони рятували себе від чар поганих сил. Так, орнамент, на думку деяких дослідників, розташовувався там, де відкривався доступ до тіла, а саме – в низах рукавів, на горловині або комірці полах одягу. З початку 20 століття принцип розміщення декору в народному костюмі, зберігаючи давні традиції, зводився головним чином до вирішення суто практичних і художніх завдань. Взагалі, декор в костюмі це художня система, сукупність прикрашаючих його елементів, але не маючих практичного значення. Тобто, декоративні елементи не роблять одяг більш зручним в експлуатації, але надають йому художню цінність.

У сучасному костюмі орнаментальні композиції також використовують досить часто, але вони вже втратили свою містичну функцію. Композиційне розташування орнаментів в сучасному одязі, особливо це стосується стрічкових орнаментів, найчастіше наслідує традиції, які притаманні народному одягу.

При проектуванні костюму необхідно враховувати вплив характеру його форми на сприйняття текстильного орнаменту. Тканина з орнаментальним рисунком збагачує композицію костюма, дозволяє створити принципово нові образні рішення, в яких повністю розкривається художня якість малюнка, але при виборі тканини або декору ми повинні враховувати такі чинники: функціональне призначення костюму, вікову належність, стилеві ознаки, конструктивні особливості моделі, відповідність малюнка ви-

могам сучасної моди. В цьому випадку він створюється різноманітними декоративними прийомами – вишивкою, аплікацією, батиком та ін. Вишивка завжди була основним засобом декорування тканин, вона є дуже популярною. Культурна спадщина Сходу та Заходу сьогодні віддзеркалюється в декоративних малюнках. Основні мотиви вишивки можна презентувати у вигляді таких напрямків: романтика, екзотика, фольклор. Романтика - це тональна вишивка на пастельному тлі, легка та ніжна. Екзотика - це вишивка делітками, бісером, золотими та срібними нитками на тонкому шовку. Фольклор - це яскраві квіти на селянських сорочках або просторих спідницях, народний колорит. Як правило, всі мотиви, які використовують для оформлення тканин та матеріалів мають своє символічне значення та завдяки різноманітності характеристик природного аналога займають лідируючу позицію. Дуже часто квіткові мотиви називають язиком символів, тому, що з давніх часів зображення квітки використовували для передачі закодованих послань. Перші зображення квітів були досить примітивними та однокольоровими, але з часом вони ускладнювались, робились більш багатокольоровими, різноманітними за формою, збагачувались графічними деталями. На індивідуальність характеру цих малюнків, яка і визначає їх належність до різних епох, впливають масштаб, ритм, манера зображення, графічне трактування. Історія оформлення тканин нараховує багато прикладів, коли в моді були актуальні акварельні, живописні або великі за розміром площинні зображення квітів, дрібні квіточки і розроблені до найменших подробиць розкішні рослини. Останнім часом величезною прихильністю користуються великі квіти, виконані в реалістичній манері. Але не завжди квіткові та інші зображення були популярні. Так, наприклад, наприкінці 19 століття в зображенні квітів настільки домінувала об'ємність, що рослинні композиції стали дещо набридливими, втративши почуття міри. Зараз сучасні модельєри звертають увагу на нові тканини з яскравим малюнком у вигляді мотивів наскального живопису наших давніх предків. Такі мотиви раніше ніколи не використовували для оформлення тканин, тому ця тенденція вважається інноваційною. Їх іноді називають наскальними або малюнками витоків цивілізації. Вперше такі мотиви з'явилися у колекціях сучасної молодіжної моди. З часом виявилось, що такі мотиви з успіхом можна використовувати, прикрашаючи тканини для всіх вікових груп. Манера їх зображення – від ескізних до деталізованих багатофігурних композицій [5, с.44].

Незалежно від того, якій декоративний прийом використовується для оздоблення одягу, необхідно враховувати, що декор повинен:

- бути поміркованим, відповідати призначенню та стилю костюму;
- підкреслювати форму;
- мати достатню кількість тла на якому розташовані малюнки;
- відповідати матеріалу, кольору, фактурі, пластичним якостям;
- бути емоційним центром костюму.

Застосування декору може бути визнано вдалим, якщо він сприяє створенню цілісного, гармонійного оригінального костюму, який відповідає вимогам сучасної моди.

Висновки. Таким чином, при моделюванні одягу необхідно враховувати не тільки механічні властивості тканини, але і її колір, малюнок. Малюнок – яскравий засіб підкреслити та виявити образ людини. Завжди треба пам'ятати, що орнаментальний малюнок та костюм – це одне ціле, вони доповнюють один одного та лише разом створюють гармонійну завершеність.

На сьогоднішній день проблема моделювання та проєктування одягу з використанням орнаментальних мотивів є актуальною.

Список використаних джерел

1. Бердник Т. О. *Основи художественного проєктування костюма и эскизной графики*. / Т. О. Бердник. – Ростов-на-Дону: Феникс, 2005. – 146 с.
2. Ніколасва Т. О. *Історія українського костюма* / Т. О. Ніколасва. – К.: Либідь, 1996. – 176 с.; іл.
3. *Журнал Ательє*. – Київ, 2004. – № 3. – с. 47.
4. *Журнал Ательє*. – Київ, 2004. – № 6. – с. 52.
5. *Журнал Ательє*. – Київ, 2004. – № 8. – с. 44.

Томашевський В.В.
Криворізький державний
педагогічний університет

СПЕЦІАЛІЗАЦІЯ “ДИЗАЙН РЕКЛАМИ” У СИСТЕМІ ВИЩОГО ПЕДАГОГІЧНОГО НАВЧАЛЬНОГО ЗАКЛАДУ

Анотація. У статті розглянуто питання ролі і місця дисциплін спеціалізації “Дизайн реклами” в художньо-педагогічній освіті. Автором розкрито можливості її викладання на художньо-графічному факультеті Криворізького державного педагогічного університету.

Ключові слова: реклама, дизайн реклами.

Аннотация. Томашевский В.В. Специализация «Дизайн рекламы» в системе высшего педагогического учебного заведения. В статье рассматриваются вопросы роли и места дисциплин специализации «Дизайн рекламы» в художественно-педагогическом образовании. Автором раскрыты возможности ее преподавания на художественно-графическом факультете Криворожского государственного педагогического университета.

Ключевые слова: реклама, дизайн рекламы.

Annotation. Tomashovsky V.V. Discipline “Design of advertisement” in the Art pedagogical education. In article is considered the questions of the role and place of the disciplines “Design of advertisement” in the learning process of the art-graphic department of Krivy Rig pedagogical university.

Key words: advertisement, design advertisement.

Постановка проблеми. З розбудовою української державності на сучасному етапі становлення всіх ланок суспільства значно актуалізується проблема утвердження духовних, моральних, естетичних та творчих якостей особистості. Шлях до цього лежить через гуманізацію освіти, яка передбачає використання новітніх технологій в освітньому процесі і спрямування його на формування цілісної гармонійної картини світу.